

Vergaderjaar 2008–2009

30 545

Uitvoering Wet Werk en Bijstand

Nr. 66

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 november 2008

Medio 2007 heb ik met de VNG een Bestuurlijk Akkoord gesloten ter bevordering van de participatie van bijstandsgerechtigden. Over handhaving staat in dat akkoord onder meer het volgende:

In het kader van het SZW-Handhavingsprogramma 2007–2010 zijn middelen gereserveerd voor het verankeren en borgen van het zogenoemde Programmatisch Handhaven in de gemeentelijke beleids- en uitvoeringspraktijk. Het kabinet zal deze middelen eenmalig toevoegen aan de algemene uitkering van het gemeentefonds.

Met de door mij voor de periode 2007–2010 ter beschikking gestelde extra € 36 mln. wordt beoogd de implementatie van het hoogwaardig handhaven in de gemeentelijke beleidscyclus te bevorderen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de vormgeving van een gemeentelijk handhavingsplan, met daarin concrete doelen en meetbare prestatie-indicatoren, in te zetten controle- en opsporingsinstrumenten, het inpassen van handhaving in de gemeentelijke (data)huishouding, het inbouwen van risicosturing (scorekaarten) in de bedrijfsvoering en deskundigheidsbevordering van medewerkers.

Ik heb toentertijd met de VNG afgesproken dat er op geaggregeerd niveau inzicht zal worden verschaft in wat er met betrekking tot bovenstaande afspraak aan resultaten en effecten wordt geboekt.

Bijgaand rapport «Doorgroeien. Onderzoek naar borging en verankering van handhaven in de WWB» geeft de stand van zaken weer per ultimo 2007 en fungeert als nulmeting.¹ Het rapport is tevens input voor de binnenkort aan de Tweede Kamer aan te bieden monitor over het geheel van afspraken van het Bestuurlijk Akkoord.

In het onderzoek is borging en verankering is als volgt geoperationaliseerd:

1. De mate waarin handhaven een onderdeel is van de reguliere activiteiten van de beleids- en plancyclus met concrete en meetbare doelen;
2. De mate waarin er continue aandacht is voor de 4 visie-elementen van

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer – rapport «Doorgroeien. Onderzoek naar borging en verankering van handhaven in de WWB».

- hoogwaardig handhaven (vroegtijdig informeren, optimaliseren van de dienstverlening, controleren op maat, daadwerkelijk sanctioneren);
3. De mate waarin er draagvlak en aandacht voor handhaven bestaat op alle niveaus (bestuur, management, medewerkers);
 4. De mate van samenwerking ten aanzien van handhaving met relevante partners (intern binnen de gemeente, met de handhavingsketen, met de W&I-keten, intergemeentelijk).

Een aantal belangrijke bevindingen van het onderzoek is:

- Met betrekking tot de beleids- en plancyclus geeft het onderzoek over de hele linie een verbetering ten opzichte van de situatie in 2005 te zien (niet op alle onderdelen persé goed maar wel verbetering).
- Er tekent zich een verschuiving af (in ieder geval op bestuurlijk niveau) van handhaven als afzonderlijk thema naar handhaving als onderdeel van de voornaamste sociale opgave van gemeenten, te weten re-integratie, participatie en armoedebeleid.
- Een deel van de gemeenten ziet handhaven (in het bijzonder opsporing en controle) als een onderwerp dat vooral thuis hoort bij specifieke functies. Hiermee ontstaat een risico dat handhaving niet als een integraal onderdeel van het werken van de gehele dienst en van alle medewerkers wordt gezien
- Er wordt meer nadruk gelegd op de preventieve activiteiten (vroegtijdig informeren, optimaliseren van de dienstverlening) dan op de repressieve kant (controleren op maat, daadwerkelijk sanctioneren), vanuit het uitgangspunt «voorkomen is beter dan genezen».
- De verankering van handhaven in de visie en het beleid van de gemeenten is over het algemeen helder.
- Er is nog een aanzienlijke winst te behalen bij de vertaling van het handhavingsbeleid in haalbare en meetbare doelen en prestatie-indicatoren, mede ten behoeve van een betere aansturing.
- Het uit het onderzoek naar voren komend beeld met betrekking tot terugvordering en verlagingen is positiever dan op grond van andere signalen zou mogen worden verwacht. Beter inzicht op dit onderdeel is dus nodig.
- Opvallend is dat raadsleden (vrijwel unaniem) aangeven dat zij handhaven met name als een uitvoeringstaak zien. De raad komt pas in beeld als er problemen (dreigen te) ontstaan. Met andere woorden, bij de (politieke) beleidsvorming op hoofdlijnen lijken zij niet of nauwelijks te zijn betrokken.
- Ook op het gebied van samenwerking is nog een wereld te winnen. Weliswaar zijn er redelijke tot goede contacten met overige partners in de handhavingsketen (politie, SIOD, RCF's), maar met betrekking tot de samenwerking in de keten Werk & Inkomen kan nog veel worden verbeterd. En ook waar het om de interne samenwerking binnen de gemeente zelf gaat liggen er nog voldoende kansen.

De constatering uit de nulmeting moeten gemeenten op het spoor zetten waar nog verbeteringen mogelijk zijn. In dat kader zullen de resultaten breed verspreid worden. Daarnaast zal ik bezien op welke wijze – samen met de VNG – gemeenten op basis van de uitkomsten van dit onderzoek bij de verdere vormgeving en invulling van het handhavingsbeleid ondersteund kunnen worden.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
A. Aboutaleb